

49
D. D.
MEDITATIO PHILOLOGICA;
DE
COGNITIONE
DEI ET CHRISTI
USUM RATIONIS SUPPONENTE,
Locos Joh. XVII: 3. & 1 Cor. II: 14.
ILLUSTRATURA,

QUAM

Consensu Ampl. Senat. Phil. in Reg. Acad. Aboensi;

PRÆSIDE

H. T. RECTORE MAGNifico,

VIRO MAXIME REVERENDO atque CELEBERRIMO

D^N. ISAACO ROSS,

S. S. L. L. PROFESS. Reg. & Ord.

PRO GRADU,

Publico examini submittit

ABRAHAMUS MECHELIN, Joh. F.
WIBURGENSIS.

In AUDITORIO MINORI Die XXII. Julii

Anno MDCCLXVI.

L. H. P. M. S.

§. I.

Temere & citra caussam Lutheranos reprehendunt non Sociniani solum sed & Reformati, quasi in rebus fidei arctos nimis cancellos ponant sanæ rationi. Ex Reformatis placet excitare Elsinerum ad 2 Cor. 10: 5. *αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοήν τοῦ Χριστοῦ.* Non est, inquit, sensus, ut vulgo putant, nefas esse credentibus, uti ratione considerata & evidenti in rebus fidei, sed repressa, quicquid contrarium doceat, mente atque oculis clausis interpretationum monstra admittere & pie credere. Quem vero fugit, nostrates in ipsis articulis puris admittere usum rationis organicum? organi partibus sana ratio fungitur 1) dum oracula Divina, unde eruuntur veritates mysteriosæ, recte & secundum regulas hermeneuticas explicat. Has autem nonne docet & ad illarum tenorem sensum verum elicit ratio? Utut, quod ambabus largimur, Divino lumine perfusa. 2) dum ex dictis S. co-
di-

cis per ratiocinia, doctrinae salutares ipsaque mysteria eruuntur; regulas autem illas, secundum quas recte ratiocinari debemus, ad forum rationis pertinere, quis unquam sustinuit ire inficias? 3) dum ostendit, quam relationem ipsae revelatae propositiones habeant ad se invicem, quænam principii, quænam conclusionis vice fungatur, ut sic appareat talium veritatum nexus.

§. II.

Imo non solum *organicum* verum *materialem* etiam, quem dicunt, usum rationis in dogmatibus revelatis concedunt ex nostris Theologi maxime Orthodoxi. Agnoscunt nimirum illas etiam conclusiones, in quibus altera præmissarum revelationis est, rationis altera, non fidei humanæ, sed Divinæ haberi debere. Instar omnium sit heic effatum Magni Hebenstreit in præfatione ad System. Theologicum: *Principia rationis materialia, aut physicam, aut moralem evidentiam in se continentia, in argumentationibus Theologicis, ex Scriptura S. institutis, etiam iis, quarum conclusio mere Theologica & de fide est, utiliter recteque usurpantur.* Scilicet veritates mysterium continentes ha-

bent quidem inter se nexum: at deficiunt interdum propositiones intermediæ, in Bibliis non totidem verbis contentæ, ad nexum tamen plene ostendendum necessariae, quas cum supplet ratio, conclusio tamen manet mere Theologica.

§. III.

Ass ut usus est in Deo Christoque cognoscendo rationis omnino præclarus, qui & in eo conspicitur respectu articulorum purorum, quod ratio felicissime sæpe de fictorum mysteriorum falsitate & absurditate iudicium ferat eaque invicte confodiat. Nonne notissimum est, quanta cum convictione & quam solide Protestantes fictum dogma transsubstantiationis Pontificiæ non ex revelatione tantum, sed ex ratione quoque impugnent ac evertant? Hæc, inquam, ut extra controversiam posita sunt; ita non dissimulandum, quæ præsentis conditionis humanæ est imbecillitas, rationem non raro præcipitare iudicium de eo, quod captum ejus superat. Tristi hujus rei documento, ut aliis Sectis addectos præteream, sunt Socini alumni. Heu quot Spinoza dubia contra Sacratissimas veritates non excludit abusus rationis in his hominibus? Quot fictis contradictionibus, velut totidem arietibus, generationem Filii Dei & Sacro Sanctam triada infringere conati sunt? vel prior locus in frontispicio comparens hoc loquitur. Hic igitur, si ullibi, accurata opus est cautione, ne remere pro absurdo & contradictorio habeamus, quod

nostri ingenii cancellos transcendit, *captivanda* ex monito Apostoli antea laudato 2 Cor. X. *omnis cogitatio ad obediendum Christo*. Irascuntur quidem Luthero & reliquis Lutheranis Reformati, quod ὀνόματι rationem vel Germanice, vernunft, convertant; item, quod in exprimenda voce ἀιχμαλωτίζειν verbo captivare utantur. Sic Reverendus Bœrnerus in appendice elenctica in calce dissertationis suæ Vito nominatim opposita hæc adversarii verba adfert: Nunquam non illud tanquam Paulinum, de ratione captivanda (NB. Barbara enim vox barbare sententibus optime convenit) opponunt. Verum regerit modo laudatus vir doctus sequentia: Nos nec barbare ita sentimus, nec barbare loquimur. *Reclissime enim vox ἀιχμαλωτίζειν redditur per τὸ captivare; nam vi derivationis & usus, prout supra §. XII. Sect. II. ostendimus, tam in profanis Scriptoribus, quam in sacris, proprie notat, adhibitis telis, cuspidē & mucrone aliquem prehendere, & improprie de quacunque captura, quæ cum violentia quadam conjuncta est, adhibetur. Hoc significatu occurrit Luc. XXI: 24. & Rom. VI: 12. ubi ejusmodi capturam denotat, qua v. g. hostis aliquis militem armatum & resistentem, aut venator aliquis feras bestias capit. Quo sensu etiam LXX interpretes variis in locis verbo hoc utuntur, v. g. Es. XLIX: 25. & Ezech. XII: 3 Sic etiam adhibetur 1 Maccab. XVIII: 10. XV: 40. Neque omnino in textu nostro hic significatus videtur esse deserendus, prout supra §. cit. demonstravimus, cum apte ille congruat objecto, vñ. nimirum hominum carnali, quod se offert contra cognitionem Dei, nec se sponte sua capit, atque Christo submitti patitur, nisi cruenta, ut ita dicam. b. e. ingente pugna, eo adigatur, nec non cum effectu isto,*

*qui ab Apostolis fuit obtentus contra illos, qui sua culpa se
suaviter trahi recusabant Joh. VI: 44.*

§. IV.

Innuimus modo, Socinianos magno constu ratiocinio-
rum arietibus impetere dogmata facerrima, quæ ad cognitio-
nem Dei & Servatoris nostri pertinent. Docet id ipsum ini-
tium Cap. XVII Johannis, unde plura et la contra senten-
tiam Orthodoxam depromunt. Sic quia hic Dominus JESUS
preces fundit ad patrem suum pro se, Apostolis, & omni-
bus per verbum eorum credituris; hinc tale nectunt argumen-
tum: Quisquis precatur ad summum Deum, is non est ipse
Deus. At Christus &c. Ergo. Minor probatur ex Joh. XVII:
1. seqq. aliisque locis per plurimis. Resp. Quisquis ad summum
Deum preces fundit, is, quatenus id facit, non est DEUS
summus. Sic conceditur totum. Nam Christus non qua
Deus, sed qua homo exinanitus preces fudit ad Deum. Ex-
cipitur porro: Si Christus Divinam naturam carni habuisset
conjunctam, non opus fuisset, ad aliam personam precibus
confugere. Resp. Non fuisset opus, nisi Christus sponte se-
se exinanivisset Phil. II: 7. 8. Alias rationes precum Chri-
sti de industria taceo. Ex v. 2. ita argumentantur: Cui om-
nia a patre data sunt, ille non est summus Deus. Nam
summus Deus omnia jam habet ipse. Sed Christo omnia &c.
data sunt, ergo &c. Resp. Datio duplex est, alia ad intra,
per essentia Divina communicationem; si de hac intelligatur,
negatur major; alia ad extra per collationem, quæ ab essen-
tia Divina communicatione diversa est. Si jam ita conclu-
ditur: Cui omnia a Patre ad extra data sunt, ille eatenus
non est summus Deus; at Christo &c. ergo &c. Resp. Con-
ceditur de humana Christi natura, salva ejus Divinitate.

In versu autem tertio putant hi homines, se non quod pueri
in faba invenisse. Occurrit scil. hic particula *μὴνός*, quam
in

in fraudem Divinitatis Christi & Spiritus Sancti acerrime urgent. *Αὐτῇ* Philologi quidam volunt poni pro neutro hoc more Hebræorum. Verum ab Hebraismo phrasin liberat Vorstius & quidem merito, quod fufius probat in Philologia I. P. Ima pag. 234. *ζωὴ αἰωνία* recte hic exponitur per Metonymiam, ut sensus sit, hæc est causa vel medium vitæ æternæ, ut Joh. III: 19. dicitur *hoc est iudicium* i. e. causa iudicii. - - - *ἐνώσκωσι*, sæpe ex stilo novi Testamenti & hic imprimis non notat naturalem vel simplicem cognitionem, sed eam, quæ ex operatione Spiritus Sancti est, h. e. talem, quæ cum fiducia conjungitur, ut Wolf. loquitur.

Ex voce *μόνος* nihil hic lucrantur Socini discipuli, cum pridem a Theologis sit observatum, illa tantum talia excludi, quæ extra Patris naturam sint, h. e. res ab illo diversas, scil. creaturas & idola, non autem Filium & Spiritum Sanctum, qui unum numero sint cum Patre. Hoc ut probent, rectissime monent, πὸ *μόνος* in Scriptura S. sapissime adhiberi, ut non excludantur alia ejusdem generis. Sic Deut. 1: 35. solus Caleb intraturus dicitur Palæstinam, nec tamen excluditur Josua. Sic in Epist. Jud. v. 4. ubi Christus vocatur ὁ *μόνος δεσπότης*, Pater eadem prærogativa non privatur.

Cæterum si nimium Sociniani alique rationi indulgent, contraria omnia sentiunt Fanatici, quos in Heilige Reden P. IV. pag. 101. ita depingit Dominus Joh. Christian Schmidt ad 2 Cor. X: 5. commentatus. Der Ubergläubische denkt, er müsse dem Gesandten JESU in diesem Stücke nachfolgen, und er hat recht, daß er so denkt. Allein er giebt den Worten des Apostels einen solchen verstand, an den der Urheber derselben nie gedacht. Seine Vernunft unter dem gehorsam Christi gefangen nehmen, heisset, wünschen, das man ein Stocck und flos werden möge, beten, das man von Gott dumm möge gemacht werden, alle gelegenheit fliehen an Wissenschaft und Er-

Erkenntnis zu nehmen, von der Weisheit auf das niederträchtigste reden, die Liebhaber der Wissenschaften unter die Zahl der Unbekehrten und Fleischlichen setzen, und sich ja in acht nehmen, das man nicht erfahre, was Vernunft-Lehre, was Rede-Kunst, was Natur-Lehre sey. Und wenn man sich auf diese Weise gedemüthiget, und alles Naturliche Licht aus seinem Geist wegzuschaffen bemühet; so glaubt man, man thue, was der Apostel gethan, der seine Vernunft gefangen genommen unter dem gehorsam Christi. O Aberglauben! O Blindheit!

Et circumstantiæ, quæ operas Typographicas ultra modum, saltem consuetudinem occuparunt, & tempus, quod nos cingit ætissimum, imperat heic vela contrahere, omissa, quæ destinata erat, quamve titulus promittebat, paulo pleniore in 1 Cor. II: 14 commentatione.

Hicce sequentem adjicit notam. Ich habe in Marburg und Tübingen ein Lied gesehen, welches wider die weltweisheit gerichtet war, und so anfieng: Herr Jesu, mach mich dumm etc. Ich mag die folgenden Worte, die mir noch bekant sind, mit fleiß nicht hersehen.

